วัดเกาะแก้ว

คำว่า ***"เกาะแก้ว"*** นั้น มีชื่อปรากฏในพระราชพงศาวดาร เป็นครั้งแรกเมื่อในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เรียกว่า *"คลองเกาะแก้ว"* บ้าง *"มุมเกาะแก้ว"* บ้าง ตรงบริเวณเกาะแก้วนั้นมีถนนและกำแพงเรียกว่า "ถนนมุมเกาะแก้ว" กำแพงเกาะแก้ว และเข้าใจว่าบริเวณนี้คงจะเป็นเกาะ ๆ หนึ่งจะเรียกว่า "เกาะแก้ว" มาจนทุกวันนี้ สำหรับวัดเกาะแก้วนั้นน่าจะสร้างขึ้นภายหลังในรัชกาลใดรัชกาลหนึ่ง และน่าจะสร้างขึ้นเมื่อมีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านหน้าวัดแล้ว

ในจดหมายเหตุ พรรณนาภูมิลำเนาสถานกรุงศรีอยุธยา กล่าวออกชื่อ "วัดเกาะแก้ว" ไว้ตอนหนึ่งมีความว่า "แสด้านขื่อบรรภ์ทิศ แต่หัวรอมาถึงเรือจ้างข้ามไปวัดสะพานเกลือ 1 เรือจ้างข้ามออกไปวัดนางชี 1 เรือจ้างข้ามออกไปวัดพิชัย 1 เรือจ้างข้ามออกไปวัดเกาะแก้ว 1 ด้านขื่อทิศบรรภ์ห้าแห่งทั้งหัวรอ"

อนึ่งเมื่อกรุงศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 2301 ณ ที่วัดเกาะแก้วนี้เคยเป็นที่ตั้งค่ายของกองทัพไทยค่ายหนึ่งใน 9 ค่ายด้วยกัน คือด้านเหนือที่วัดหน้าพระเมรุแห่ง 1 ที่เพนียดคล้องช้างแห่ง 1 ด้านตะวันออกตั้งที่วัดมณฑปแห่ง 1 ที่วัดเกาะแก้วแห่ง 1 ด้านใต้ให้หลวงอภัยพิพัฒน์ ขุนนางจีน คุมพวกจีนบ้านในไก่ 2,000 คน ลงไปตั้งค่ายที่บ้านสวนพลูแห่ง 1 ให้พวกคริสตังตั้งค่ายริมวัดพุทไธสวรรย์แห่ง 1 ด้านตะวันตกให้กรมอาสาหกเหล่าตั้งที่วัดชัยวัฒนารามแห่ง 1 โดยค่ายที่วัดเกาะแก้วได้ความว่าพระยาตากสินเป็นเจ้าหน้าที่รักษาการด้านตะวันออกอยู่ที่วัดนี้

ดังนั้นวัดเกาะแก้วจึงเป็นหนึ่งในหลายวัดที่มีประวัติศาสตร์สำคัญในสมัยกรุงศรีอยุธยาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

สนับสนุนโดย
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โทร. (035) 336-588, (035) 336-599

วัดมีเนื้อที่ประมาณ 9 ไร่ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดลำคลองข้าวสารฝั่งใต้
ทิศใต้	ติดต่อกับที่ดินของราษฎร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับทางรถไฟสายเหนือ
ทิศตะวันตก	ติดริมแม่น้ำป่าสัก

Wat
Gor Gaew

Wat Gor Gaew is located on the bank of the eastern part of Pa Sak river or at the inner mouth of the Khao Sarn canal. The temple has the area of about nine rais.

In the past around 300 years ago, the western part of Wat Gor Gaew was the water way of the present Pa Sak river. The area of the temple was a lot bigger than it is now. Besides, when the rainy season approached, the water moved so fast that there were big whirling currents which caused the water to yearly eat the bank until the old Ubosot was eaten down into the river.

At present, the temple added other neglected area of another Wat nearby; therefore, The temple area now is broader. The neglected Wat which later combined with Wat Gor Gaew is "Wat Prasart". There have still been some remaining structures of the Ubosot, four sides of the walls, doors, and windows, left to view.

Wat Gor Gaew

Location :

It is located in Kamung district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province, at the eastern side of Pasak River or the brink of Kao San canal's entrance.

ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับสถานที่ตั้งวัด

เมื่อประมาณกว่า 300 ปีมาแล้ว ท่านผู้รู้กล่าวว่า ทางด้านทิศตะวันตกของวัดเกาะแก้วคือทางน้ำของแม่น้ำป่าสักทุกวันนี้ เดิมที่ตั้งของวัดมีอาณาเขตกว้างขวางกว่าปัจจุบันนี้มาก เนื่องจากทางวัดเกาะแก้วตั้งอยู่ริมแม่น้ำดังกล่าว ซึ่งมีบริเวณเป็นท้องคุ้ง โดยน้ำจะไหลแรงและเชี่ยวจัดมีน้ำวนใหญ่ เมื่อถึงฤดูน้ำจึงทำให้กระแสน้ำกัดเซาะตลิ่งพังไปทุกปี ๆ แต่เดิมมีอุโบสถหลังเก่าก็ถูกน้ำกัดเซาะพังลงไปในแม่น้ำทั้งหลัง ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้บริเวณพื้นที่ของวัดแคบลง

ปัจจุบันทางวัดได้รวบรวมอาณาเขตของวัดร้างบริเวณใกล้เคียงอีกวัดหนึ่งเข้าด้วยกัน ทำให้อาณาเขตของวัดกว้างขึ้น วัดร้างที่รวมเข้ากับวัดเกาะแก้วคือ "วัดปราสาท" ปัจจุบันยังมีซากอุโบสถ ซึ่งเหลือแต่ผนังทั้ง 4 ด้าน มีประตู และหน้าต่างปรากฏอยู่

เพื่อประโยชน์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีเกี่ยวกับภูมิสถานที่ตั้งของวัดเกาะแก้ว จึงขอแทรกเรื่องราวของ "แม่น้ำป่าสัก" ไว้สักเล็กน้อย คือ

ตั้งแต่ท้ายวัดพนัญเชิงในท้องที่ตำบลคลองสวนพลูขึ้นไป เดิมเป็นคูเมืองพระนครศรีอยุธยาเรียกว่า "ขื่อหน้า" หรือ "คูขื่อหน้า" ในพระราชพงศาวดารหลายฉบับกล่าวไว้ตรงกันว่า "ตรงบริเวณเกาะแก้วนั้นมีแต่คู หาแม่น้ำกั้นมิได้" ในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิระหว่าง พ.ศ.2091 ถึง พ.ศ.2112 ยังเป็นคูแคบ ๆ เมื่อในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช กองทัพพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง จึงถมถนนเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2112 ต่อมาในแผ่นดินสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช พ.ศ. 2112 จึงโปรดเกล้าฯ ให้ขุดขยายให้กว้างไปเป็น 10 วา และในเวลานั้นสายน้ำแควลพบุรีซึ่งเดิมลงมาทางบางพระครู ผ่านนครหลวงมาเลี้ยวลงที่คลองบ้านม้า หันตราออกปากน้ำแม่เบี้ยที่บางกะจะใต้วัดพนัญเชิง

